

Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte

oktoober 2026

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

+ C-222/25: Rahapesu Andmebüroo (kohtujuristi ettepanek — isikuandmete töötlemine rahapesu andmebüroodes)
+ C-57/25: komisjon *vs.* Eesti (liikmesriigi kohustuste rikkumine — viisaeeskiri)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

+ C-209/25: Premium Food Kebab (eelotsus — kindlasummaline hüvitis võlgade sissenõudmisel, õiguste kuritarvitamise keeld)
+ C-482/24 P: Global 8 Airlines *vs.* komisjon (apellatsioonkaebus — lennukeeld)
+ C-108/26 RX: D (lennuliikluse korraldamist käsitlev otsus) (kohtuotsuse uuesti läbivaatamine — erakorraline asjaolu lennu hilinemisel)
+ C-842/24: DNO Yemen (eelotsus — piiravad meetmed)
+ C-275/25: Kolwager (eelotsus — Euroopa Liidu ametnike ja teenistujate privileegid ja immuniteedid)
+ C-70/25: Tukowiecka (eelotsus — makseteenuse pakkuja keeldumine autoriseerimata tehingu summa tagasimaksmiseks)
+ C-159/25: Rowicz (eelotsus — õigusriik, kohtunike sõltumatus)
+ C-873/24: Marwanak (eelotsus — Euroopa pärimistunnistus)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-222/25: Rahapesu Andmebüroo (kohtujuristi ettepanek — isikuandmete töötlemine rahapesu andmebüroodes)

Kohtujuristi ettepanek, 8. oktoobril 2026

Füüsiline isik X esitas Rahapesu Andmebüroole (*RAB*) mitu teabenõuet, et saada teada, kas tema kohta on vahetatud teavet krediidiasutuste või välisriigi ametiasutustega. RAB keeldus teabe väljastamisest, rõhutades oma kohustust hoida RABi andmekogus olev teave konfidentsiaalsena. X vaidlustas keeldumised. Vaidlus jõudis Riigikohtusse, kes kohustas RABi taotletud teavet avaldama. X esitas RABile uue teabenõude, et saada teada, kas tema suhtes on uurimisi pooleli. RAB keeldus taas teabenõuet täitmast. Nii esimene kui teine kohtuaste kohustasid RABi taotletud teavet avaldama. RAB esitas kaebuse Riigikohtule.

Riigikohus küsis Euroopa Kohtult eelotsust, kas antud juhul kohaldub isikuandmete kaitse üldmäärus (*IKÜM*) või õiguskaitseasutuste direktiiv (direktiiv (EL) 2016/680). Samuti küsis Riigikohus, kas teabele juurdepääsu andmise võib edasi lükata kuni teabe hävitamiseni, kas RAB võib juurdepääsu andmisest keelduda ning millistel tingimustel on selline piirang kooskõlas liidu õigusega.

Kohtujurist leidis, et **isikuandmete töötlemise suhtes, millega RABid tegelevad oma ülesande täitmisel, mis seisneb rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamises, avastamises ja nende vastu võitlemises, on kohaldatav õiguskaitseasutuste direktiiv**. Kohtujuristi hinnangul on RABid sõltumata nende organisatsioonilisest struktuurist kvalifitseeritavad pädevateks asutusteks, mis on IKÜMi kohaselt üks kahest tingimusest, mis välistab selle kohaldamise.

Kohtujurist leidis samuti, et **liidu õiguse kohaselt võib** rahapesu andmebüroode valduses olevatele **isikuandmetele juurdepääsu täielik keelamine olla kooskõlas** nende ülesandega tagada täielik konfidentsiaalsus. Selline piirang peab siiski olema kooskõlas **proportsionaalsuse põhimõttega**, mis nõuab, et selle ulatus ja kestus piirduksid sellega, mis on vajalik õiguspärase eesmärgi saavutamiseks. Samuti peab see olema sätestatud õigusaktis, mis sisaldab **selgeid ja täpseid reegleid** selle ulatuse ja kohaldamise kohta. Kõnealuses õigusaktis peavad olema ette nähtud andmete kuritarvitamise või neile ebaseadusliku juurdepääsu ärahoidmiseks vajalikud **miinimumtagatised** ning see peab

võimaldama järelevalveasutusel ja kohtutel teostada **tõhusat kontrolli** piiranguid käsitlevate otsuste üle.

Tingimused juurdepääsuõiguste piiramisele **võivad olla sätestatud ka ühtses õigusaktide ja madalamalseisvate aktide kogumis**, mis koos määravad kindlaks piirangud. See kogum peab aga võimaldama piirangu ulatust **selgelt ja täpselt** mõista ning olema **ettenähtav**. **Kohtujurist kahtles, kas need tingimused on antud juhul selged, kuid seda peab hindama liikmesriigi kohus**.

Kohtujurist selgitas, et liidu õigus **lubab RABidel andmesubjekti juurdepääsutaotluse põhjendusteta tagasi lükata**, kui andmete avaldamine ohustaks avalikku huvi. Sellisel juhul peab RAB siiski **teavitama andmesubjekti võimalusest kasutada oma õigusi kaudselt**, järelevalveasutuse kaudu.

Kokkuvõttes tegi kohtujurist Euroopa Kohtule ettepaneku tuvastada, et selline **õigusnorm, mis piirab täielikult andmesubjekti õigusi tutvuda oma isikuandmetega kuni nende hävitamiseni**, **on** õiguskaitseasutuste **direktiiviga vastuolus**, kuna see ei tundu olevat piisavalt selge ja täpne ega sisalda piisavaid tagatisi. Samas **ei ole direktiiviga vastuolus** üldsäte, mis annab **RABi juhile pädevuse piirata andmesubjektide õigusi** üksnes põhjusel, et piirangu mõistmine nõuab osaliselt madalamalseisvate õigusnormide tõlgendamist, kuid need õigusnormid peavad olema piisavalt selged ja täpsed. **RAB võib keelduda avaldamast** isikuandmete avaldamisest keeldumise põhjuseid, et vältida isikuandmete töötlemise fakti kinnitamist või ümberlükkamist, kuid andmesubjekti tuleb alati teavitada võimalusest pöörduda järelevalveasutuse poole.

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav siit.

C-57/25: komisjon *vs.* Eesti (liikmesriigi kohustuste rikkumine – viisaeeskiri)

Euroopa Kohtu otsus, 8. oktoobril 2026

Euroopa Komisjon esitas Eesti vastu hagi, kuna Eesti õiguses ei olnud ette nähtud, et kolmanda riigi kodanik võib viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise ja viisa kehtetuks tunnistamise otsuse vaidlustada kohtus liidu õiguses määratletud tähenduses.

Seega leidis komisjon, et Eesti ei ole täitnud oma kohustusi, mis tulenevad Euroopa Liidu õigusest, eelkõige viisaeeskirjast.

Euroopa Kohus märkis kõigepealt, et ehkki liidu seadusandja on jätnud liikmesriikide otsustada nende õiguskaitsevahendite laadi ja kasutamise konkreetse korra, mis viisaeeskirja kohaselt viisataotlejatel peab olema, on siiski selge, et kui **liikmesriigid teevad viisaeeskirja alusel otsuseid, kohaldavad nad liidu õigust ja on järelikult seotud EL põhiõiguste harta sätetega**. Harta artiklis 47 on ette nähtud, et igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus, mis tähendab, et igaühel on õigus asja arutamisele sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Kohtu hinnangul **rikuvad seega Eesti õigusnormid, mille kohaselt ei saa viisataotleja otsuse õiguspärasust kohtus vaidlustada, harta artiklit 47**.

Kuigi 2025. aastal jõustus seadusemuudatus, millega viidi vastavad sätted kooskõlla liidu õigusega, siis tuletas Euroopa Kohus meelde, et **liikmesriigi kohustuste rikkumise olemasolu tuleb hinnata põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemisel liikmesriigis esineva olukorra alusel**, mistõttu ei saa Euroopa Kohus hiljem toimunud muutusi arvesse võtta. Kohus märkis, et ka see, et Eesti täidab vastavaid kohustusi praktikas alates 2021. aasta Riigikohtu otsusest, ei kõrvalda kohustuste rikkumist. Nimelt tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et **kui liikmesriigi õiguses säilitatakse muutmata kujul säte, mis on vastuolus liidu õigusnormiga, isegi kui see norm on liikmesriikide õiguskorras vahetult kohaldatav, loob see ebaselge faktilise olukorra ja tekitab asjaomastes õigussubjektides ebakindlust seoses nende võimalustega tugineda liidu õigusele**. Seega leidis Euroopa Kohus, et **Eesti ei täitnud viisaeeskirjast tulenevaid kohustusi**.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-209/25: Premium Food Kebab (eelotsus – kindlasummaline hüvitis võlgade sissenõudmisel, õiguste kuritarvitamise keeld)

Euroopa Kohtu otsus, 1. oktoobril 2026

Äriühing Cydonia ostis 2020. aasta augustis toiduaineid äriühingult Premium Food Kebab, kes esitas selle eest 1218 eurose arve. Cydonia tasus arve viis päeva pärast tasumise tähtaega. Ligi kolm aastat hiljem esitas Premium Food Kebab, mis oli vahepeal läinud teise äriühingu omandisse, Poola kohtule hagi direktiivis 2011/7 (hilinenud maksmisega võitlemine äritehingute puhul) ette nähtud kindla summa 40 euro sissenõudmiseks. Direktiivi kohaselt on juhul, kui äritehingute puhul tuleb maksta viivist, võlausaldajal õigus võlgnikult nõuda sissenõudmiskulude hüvitamiseks 40 eurot. Premium Food Kebab viivist ei nõudnud. Poola kohus küsis, kas direktiiviga on vastuolus, kui liikmesriigi kohus jätab rahuldamata võlausaldaja nõude maksta ettenähtud kindel summa olukorras, kus võlausaldaja on oma tegevusega eiranud õiguse üldpõhimõtet, mille kohaselt ei või õigussubjektid liidu õigusnorme ära kasutada pettuse või kuritarvituse eesmärgil.

Euroopa Kohus selgitas, et **direktiiviga ei ole vastuolus, kui liikmesriigi kohus jätab rahuldamata sellise võlausaldaja nõude asjaoludel, kus võlausaldaja on oma tegevusega eiranud õiguse üldpõhimõtet, mille kohaselt ei või õigussubjektid liidu õigusnorme ära kasutada pettuse või kuritarvituse eesmärgil**. **Kuritarvituse tõendamine eeldab** siiski ühelt poolt **objektiivsete asjaolude kogumit**, millest tuleneb, et vaatamata kohaldatavates liidu õigusnormides ette nähtud tingimuste formaalsele täitmisele ei ole nende õigusnormidega taotletavat eesmärki saavutatud, ja teiselt poolt **subjektiivset elementi, milleks on soov saada nendest õigusnormidest tulenev eelis, luues kunstlikult selle saamiseks nõutavad tingimused**. Kohus märkis, et hilinenud maksmise väidetav väheolulisus ega muude sarnastel asjaoludel nõuete esitamine, samuti asjaolu, et Premium Food Kebabi ja Cydonia vaheline ärisuhe oli lõppenud juba mitu aastat varem, või Premium Food Kebabi ostmine rahaliselt ebausaldusväärse ettevõtja poolt ei ole iseenesest piisav, et tõendada kuritarvitust.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-482/24 P: Global 8 Airlines *vs.* komisjon (apellatsioonkaebus – lennukeeld)

Euroopa Kohtu otsus, 8. oktoobril 2026

Venemaa sõjalise agressiooni tõttu kehtestas Euroopa Liidu Nõukogu teatavatele Venemaa isikute või üksustega seotud õhusõidukitele liidu territooriumil lennukeelu. Sealhulgas kehtestati lennukeeld kahele Kõrgõzstani lennufirmale kuuluvale õhusõidukile, mis olid nõukogu otsusega lennukeeluga hõlmatud õhusõidukite nimekirja kantud. Lennuettevõte esitas Üldkohtule selle otsuse peale tühistamishagi. Üldkohus jättis tühistamishagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjendusel, et vaidlusalune otsus ei ole akt, mille peale saaks Euroopa Liidu toimimise lepingu (*ELTL*) artikli 263 alusel esitada tühistamishagi. Üldkohus leidis, et siduvad õiguslikud tagajärjed ei tulenenud aktist, mis on omistatav Euroopa Komisjonile, vaid üldkohaldatavast määrusest ning selle jõustamiseks võetud individuaalsetest meetmetest, mille osas on pädevus liikmesriikidel, mida teostab Eurocontrol.

Euroopa Kohus tühistas Üldkohtu määruse ja saatis asja tagasi Üldkohtusse. Euroopa Kohus rõhutas, et **iga ELi institutsiooni akt, olenemata selle vormist, mille eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi, võib olla tühistamishagi esemeks**. Akti vaidlustatavuse hindamisel tuleb objektiivselt analüüsida selle sisu, mida Üldkohus ei olnud teinud. Üldkohus ei nõudnud ka Euroopa Komisjonilt vaidlustatud otsuse esitamist, kuigi kohtuasja materjalid viitasid **Euroopa Komisjoni ülekaalukale rollile õhusõidukite lennukeelu nimekirja kandmisel**. Kohus juhtis tähelepanu, et akti vaidlustatavuse küsimust tuleb eristada küsimusest, kas akt mõjutab hageja õiguslikku seisundit ja annab talle sellest tulenevalt ELTL artikli 263 lõike 4 kohaselt õiguse esitada hagi.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-108/26 RX: D (lennuliikluse korraldamist käsitlev otsus) (kohtuotsuse uuesti läbivaatamine – erakorraline asjaolu lennu hilinemisel)

Euroopa Kohtu otsus, 8. oktoobril 2026

Ungari ja Rumeenia õhuruumi ebasoodsatest ilmastikuoludest tingitud õhuruumipiirangute tõttu tehtud lennuliikluse korraldamist käsitleva otsuse ja õhusõiduki tehnilise rikke tulemusena hilines lend sihtkohta enam kui kolm tundi. Nõuete

sissenõudmisele spetsialiseerunud ettevõte nõudis lennuettevõtjalt 400 eurot hüvitist. Poola kohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, milles palus selgitada, millistel tingimustel võib lennuliikluse korraldamist käsitlev otsus kujutada endast liidu õiguse tähenduses erakorralist asjaolu, mis vabastaks lennuettevõtja hüvitise maksmisest. Üldkohus leidis, et otsus võib iseenesest kujutada endast erakorralist asjaolu, sõltumata selle vastuvõtmise põhjustest, kui lennuettevõtja ei ole otsuse tegemisele kaasa aidanud.

Euroopa Kohus vaatas Üldkohtu otsuse osaliselt uuesti läbi ning tühistas selle osas, milles see mõjutas liidu õiguse ühtsust ja järjepidevust. Kohus selgitas, et **mitte iga lennuliikluse korraldamist käsitlev otsus ei ole iseenesest erakorraline asjaolu, kuna lennuettevõtjad puutuvad selliste otsustega oma tavapärase tegevuse käigus regulaarselt kokku**. Erakorralise asjaolu tuvastamiseks tuleb hinnata otsuse vastuvõtmise tegelikku põhjust, lisaks seda, kas asjaomane sündmus on oma olemuselt või päritolult lennuettevõtja tavapärase tegevusega lahutamatult seotud, ja kas see väljub tema tegeliku kontrolli alt. Käesolevas asjas tuleb seega hinnata, kas õhuruumipiirangute aluseks olnud ilmastikuolud olid sedavõrd tõsised, et takistasid lennu ohutut ja esialgse sõiduplaani kohast käitamist. Kohus täpsustas ka, et **erakorraline asjaolu ei pea iseseisvalt põhjustama vähemalt kolmetunnist hilinemist – kui hilinemine tuleneb nii erakorralisest asjaolust kui ka muudest asjaoludest, tuleb erakorralisest asjaolust tingitud hilinemise kestus koguhilinemisest maha arvata**, et teha kindlaks reisija õigus hüvitisele.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-842/24: DNO Yemen (eelotsus — piiravad meetmed)

Euroopa Kohtu otsus, 15. oktoobril 2026

2014. ja 2015. aastal võttis Houthi liikumine Jeemeni pealinna Sanaa oma kontrolli alla ning üritas asendada seaduslikku valitsust. Seda arvestades kehtestas ÜRO Julgeolekunõukogu sanktsioonid ja kandis sanktsiooninimekirja Houthi liikumise liikmeid ja sellega seotud isikuid, sama tegi Euroopa Liidu Nõukogu. Välismaised ettevõtjad, kes olid sõlminud Jeemeni ministeeriumi ja riigile kuuluva äriühinguga YOGC nafta- ja gaasilepinguid, taganesid neist. Selle peale nõudsid Jeemeni ministeerium ja YOGC Pariisis vahekohtumenetluses kahjuhüvitist, mille vahekohus välja mõistis. Lepingutest taganenud ettevõtted vaidlustasid hüvitise otsuse tunnustamise ja täitmise, väites, et selle maksmine võib teha rahalised vahendid kaudselt kättesaadavaks ÜRO ja ELi piiravate meetmete nimekirja kantud Houthi liikumisega seotud isikutele, kuivõrd Houthi liikumine on väitnud, et kontrollib YOGC-d. Prantsusmaa kohus palus Euroopa Kohtul selgitada, millistel tingimustel võib sanktsioneerimata avalik-õiguslikule üksusele makstav raha

kujutada endast rahaliste vahendite kaudset kättesaadavaks tegemist sanktsioneeritud isikutele.

Euroopa Kohus selgitas Jeemeni suhtes kehtestatud piiravate meetmete kontekstis, et rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemise keeld võib hõlmata ka makseid sanktsioneerimata üksusele, kui sanktsioneeritud isikutel on tegelik võimalus neid vahendeid enda käsutusse saada või neist kasu saada. Sealjuures ei ole määrav üksnes see, kas sanktsioneeritud isikud üksust formaalselt või tegelikult kontrollivad või kas nad annavad sellele juhiseid. **Oluline on hinnata, kas neil on konkreetsetes oludes võimalik rahalised vahendid enda kätte saada.** Selline oht peab tuginema objektiivsetele ja konkreetsetele asjaoludele ning olema piisavalt tõenäoline. **Sanktsioneeritud isikute kontrolli avalik-õigusliku isiku üle ei saa üksnes nende endi väidete põhjal automaatselt eeldada. Riigisisene kohus peab tõendite kogumi põhjal hindama ohtu, et sanktsioneeritud isikud saavad hüvitise maksmisest kasu.** Ohu välistamiseks ei piisa sellest, et Jeemeni valitsus ei tee Houthidega koostööd, tuleb tõendada, et on võetud meetmed, mis tegelikult takistavad rahaliste vahendite sattumist sanktsioneeritud isikute käsutusse.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-275/25: Kolwager (eelotsus – Euroopa Liidu ametnike ja teenistujate privileegid ja immuniteedid)

Euroopa Kohtu otsus, 15. oktoobril 2026

Austriast pärit A asus tööle Euroopa Investeerimispanka (*EIB*) ja kolis selleks Luksemburgi. Hiljem kolis ta Saksamaale, jätkates töötamist EIB-s. Kui tema Austrias elav vend kinkis talle rahasumma, maksustas Saksamaa maksuhaldur selle, leides, et A-l oli tekkinud Saksamaal täiendav maksualane elukoht ning tema Austria maksualane elukoht on seega fiktiivne. A vaidlustas otsuse tuginedes Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokollile, mille kohaselt säilitavad liidu ametnikud ja muud teenistujad oma maksualase elukoha oma päritoluliikmesriigis. Saksamaa kohus küsis Euroopa Kohtult, kas see reegel kohaldub ka kinkemaksule ja kas teenistuja säilitab päritoluliikmesriigis maksualase elukoha ka juhul, kui ta kolib isiklikel põhjustel hiljem muusse liikmesriiki kui liikmesriik, kus ta oma ametiülesandeid täidab.

Kohus leidis, et maksualase elukoha säilitamise reegel kohaldub ka kinkemaksule. Kuigi protokoll loetleb sõnaselgelt vaid pärandi-, omandi- ja tulumaksu, on kinkemaksul pärandi- ja tulumaksuga olulisi ühiseid jooni. Vastupidine tõlgendus võiks teenistujale jätta eri liikmesriikides kaks maksualast elukohta (üks seoses protokollis loetletud maksudega ja teine seoses kinkemaksuga), **mis oleks vastuolus protokolli eesmärgiga tagada nende**

maksustamise lihtsus ja õiguskindlus ning privileegide ja immuniteetide neutraalsus. Samuti võib see luua ohu pärandimaksust kõrvale hiilimiseks kinkemaksu kaudu. Lisaks vastas kohus, et kui teenistuja kolib hiljem isiklikel põhjustel muusse liikmesriiki kui liikmesriik, kus ta oma ametiülesandeid täidab, säilitab ta maksualase elukoha oma päritoluliikmesriigis. **Maksualane elukoht on tegelikust elukohast sõltumatu ning seda ei mõjuta asjaolu, et teenistuja elab hiljem mõnes teises liikmesriigis.**

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-70/25: Tukowiecka (eelotsus — makseteenuse pakkuja keeldumine autoriseerimata tehingu summa tagasimaksmiseks)

Euroopa Kohtu otsus, 15. oktoobril 2026

Hagejal oli arvelduskonto Poolas asutatud pangas PKO BP. Ta langes andmepüügipettuse ohvriks, klõpsates lingile, mille tundmatu isik saatis talle seoses oksjoniportaalis müügis olnud esemega, ja mis viis pangaveebilehega sarnanevale veebilehele. Kui ta oli veebilehele sisestanud oma andmed internetipanka sisselogimiseks, kandis pettuse toimepanija nende andmete abil tema kontolt enda kontole ligikaudu 700 eurot. Hageja teatas järgmisel päeval panka autoriseerimata maksetehingust. PKO BP keeldus hagejale autoriseerimata maksetehingu summat tagasi maksmast. Hageja esitas kohtule nõude mõista summa PKO BP-lt välja. Poola kohus küsis Euroopa Kohtult, kas direktiivi 2015/2366 (makseteenuste kohta siseturul) kohaselt võib makseteenuse pakkuja keelduda maksjale viivitamata tagasi maksmast autoriseerimata maksetehingu summat, kui maksja poolt seoses autoriseerimata maksetehinguga kantud kahju on tingitud direktiivis ettenähtud kohustuste rikkumisest raske hooletuse tõttu.

Euroopa Kohus otsustas, et direktiivi tuleb tõlgendada nii, et **makseteenuse pakkuja ei või keelduda maksjale autoriseerimata maksetehingu summa viivitamata tagasimaksmisest põhjusel, et kõnealune maksja on teinud selle tehingu võimalikuks raske hooletuse tõttu**. Kohus märkis, et see **ei takista makseteenuse pakkujal hiljem nõuda maksjalt selles direktiivis sätestatud tingimustel autoriseerimata maksetehingutega seotud kahju hüvitamist, kui see on tingitud sellest, et maksja on raske hooletuse tõttu jätnud täitmata nimetatud direktiivist tulenevad maksja kohustused**.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-159/25: Rowicz (eelotsus — õigusriik, kohtunike sõltumatus)

Euroopa Kohtu otsus, 15. oktoobril 2026

Poola kohtunik JD viidi üle sama kohtu teise kotta, misjärel kohtunik loobus sajast talle määratud kohtuasjast. Vabaks jäänud asjad jagati teiste kohtunike vahel ümber selleks loodud IT-süsteemi abil. 56 kohtuasja määrati kohtunikule AŁ, samas kui teised kohtunikud said asju vähem või üldse mitte. Kohtunik AŁ esitas selle peale kaebuse, mida kohtu president menetlusse ei võtnud. Kohtuasju menetlev kohus aga küsis Euroopa Kohtult, kas selline kohtuasjade elektrooniline jaotamine ja ümberjaotamine on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 19 ette nähtud tõhusa õiguskaitse tagamise kohustusega.

Kohtuasjade jaotamise **IT-süsteemi** hinnates tõi Euroopa Kohus välja, et see **peab põhinema läbipaistvatel, objektiivsetel ja ette teada olevatel normidel, millega on võimalik välistada selle süsteemi meelevaldne kasutamine ja selle kaudu põhjendamatu sekkumine kohtuasjadesse**. Sealjuures selgitas kohus esiteks, et piisab, kui süsteemi algoritm ja juhuvaliku aruanded on avalikud, lähtekoodi avalikustama ei pea. Teiseks kinnitas kohus, et justiitsministril on seadusest tulenevalt õigus kehtestada kohtuasjade jaotamise kord ja IT-süsteemi üldparameetrid. Kolmandaks leidis kohus, et minevikus tuvastatud IT-süsteemi vead ei tähenda tingimata, et tegu on kohtuotsuseid suunata võiva mõju avaldamisega või jaotamise meelevaldse manipuleerimisega. Neljandaks, see, et süsteem määras ühele kohtunikule teistest rohkem asju, ei tähenda tingimata töökoormuse tasakaalustamatust, ja töökoormuse ebaühtlane jaotus ei tekita ohtu, et otsustusprotsessi sekkutakse põhjendamatult või et kontrollitakse kohtulahendite sisu. Lõpetuseks rõhutas Euroopa Kohus, et tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks **ei ole vaja ette näha, et kohtunik ise saaks kaevata kohtuasjade ümberjaotamise otsuse peale, kui asja lahendaval kohtukoosseisul on võimalik kontrollida oma koosseisu moodustamise õiguspärasust**.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

C-873/24: Marwanak (eelotsus — Euroopa pärimistunnistus)

Euroopa Kohtu otsus, 22. oktoobril 2026

Viis isikut esitasid Saksamaa kohtule taotluse Euroopa pärimistunnistuse väljaandmiseks, kus palusid, et pärandi hulka kuuluv Tšehhis asuv kinnisasi oleks tunnistuses sõnaselgelt

identifitseeritud. See oli Tšehhi õigusnormide järgi vajalik selleks, et pärandi saaks kanda Tšehhi kinnistusregistrisse üksnes sellise tunnistuse põhjal. Saksamaa kohtud leidsid, et see oleks vastuolus määruse (EL) nr 650/2012 eesmärgiga luua ühtne dokument, mida on lihtne kasutada kõikides liikmesriikides. Kontrollimine, kas pärandaja oli surma ajal teatava varaeseme omanik, võib ohtu seada pärimisasjade lihtsa, kiire ja tõhusa lahendamise. Seetõttu taotles Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus Euroopa Kohtult eelotsust küsimuses, kas Euroopa pärimistunnistuses tuleb pärija taotlusel identifitseerida teises liikmesriigis asuv kinnisasi, kui see on selle riigi õiguse kohaselt kinnistusregistrisse kandmiseks vajalik. Samuti, kas sealjuures omab tähtsust asjaolu, et pärimisele kohaldatava õiguse kohaselt läheb vara tervikuna pärijatele üle üldõigusjärgluse alusel, ja et kinnisasja saab kinnistusregistrisse kanda ka koos pärimistunnistusega esitatava pärija eraldi avalduse alusel.

Euroopa Kohus selgitas, et selle kindlakstegemisel, millist teavet peab Euroopa pärimistunnistus sisaldama, on määrav see, kas kõnealune teave on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks taotleja Euroopa pärimistunnistust soovib. Seega Euroopa Kohtu hinnangul **peab Euroopa pärimistunnistusele lisama teabe, mis võimaldab identifitseerida asjaomase pärandi hulka kuuluva kinnisasja**, kui teise liikmesriigi õigusnormid nõuavad tunnistuses sellist teavet, et kanda asja omandiõigus selle teise liikmesriigi kinnistusregistrisse. Määrus ei kohusta tunnistust välja andvat asutust kinnitama, et vara kuulus tegelikult pärandajale. Pärandi hulka kuuluva kinnisasja identifitseerimine võib siiski vajadusel tähendada tõendamist vajavate asjaolude kontrollimist. **Sellise teabe lisamise kohustusest ei vabasta asjaolu, et pärandaja vara ülemineku suhtes kehtib üldõigusjärgluse kord**, mille kohaselt läheb vara tervikuna üle pärijatele. Sellise teabe lisamise **kohustusest ei vabasta ka see, kui** kinnisasja asukoha liikmesriigi õiguse kohaselt **võib kinnistusregistri kande teha täiendava dokumendi alusel**, mis esitatakse koos Euroopa pärimistunnistusega.

Kohtuotsus on kättesaadav siit.

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).